

Moment directorial

Cu Dan Alecsandrescu directorul Teatrului de Stat din Arad

Un teatru cu o producție ritmică, fidel în împlinirea promisiunilor repertoriale, judicios proporționate în categorii de piese clasice și contemporane, românești și străine. De la începutul stagiunii, Teatrul din Arad a prezentat în premieră *Preșul* de Ion Băieșu, *Act venețian* de Camil Petrescu, *Trei crai* de la Răsărit de Hasdeu, *George Dandin* de Molière, *Antigona* de Sofocle. Un teatru care se pregătește pentru sărbătorirea a 25 de ani de existență, înconjurat de un public „al său”, dar, mai puțin relevant în opinia noastră teatrală, fiind lipsit de elemente spectaculoase, care să-l impună ferm. Viața teatrului arădean se hrănește din obstinția muncii cotidiene și a unei discipline riguroase de producție. Dar perspectivele? Am încercat să le schițăm într-o convorbire cu directorul instituției, regizorul Dan Alecsandrescu.

— După 13 ani de lucru neîntrerupt pe această scenă și aproape trei ani de directorat, cum ați caracteriza în acest moment „fața teatrului”?

— Împlinind 25 de ani, teatrul nostru trebuie să-și ia certificatul de maturitate. Eu cred că-l va obține. Scena arădeană deține o anumită seriozitate proprie, o reală doză de profesionalitate, calități cîștigate de trupă prin muncă și disciplină. Se manifestă aici o etică, așa spune, a meseriei, caracterizată prin intoleranță la neseriozitate, la fluctuație și lucru superficial. Ce ne lipsește deocamdată? Strălucirea, scelipirile... Ne lovim, cred eu, de un prea mare conformism în montări. Poate o neîncredere în capacitatea publicului de a primi propuneri noi de joc; pe scurt, marcăm un exces de corectitudine, de conservatorism, așa spune, în stilul de joc; dar, pe de altă parte, așa țin să menționez că teatrul nostru se poate defini, într-o anumită măsură, ca o rampă de lansare a dramaturgiei contemporane românești.

— Apreciam acest lucru. Știm căte piese românești ați programat în repertoriul dumneavoastră. Evident, mai sînt și alte teatre care se pot fâli cu repertoriul lor original. Meritele se cer însă consemnate în funcție de realizarea lui. Problema, cu alte cuvinte, este ca titlurile originale programate să se bucure și de montări de natură să le pună în valoare.

— Mi se pare extrem de important și stimulator, pentru dezvoltarea dramaturgiei noastre, ca un teatru să aducă nume noi în circuit. Pe scena din Arad și-au făcut debutul scriitorii ca Dorel Dorian (în paranteză fie spus, regret că acest talentat și profund dramaturg nu mai scrie teatru); Ion Băieșu (cu *Iertarea* și apoi *Vinovatul*); *Preșul*, am montat-o recent. Am prezentat în premieră simultană cu Teatrul de Comedie, lucrările lui Baranga: *Opinia publică* și *Interesul general*, și cu Teatrul Mic, *Camera de alături*. Teatrul lui Everac este, de altfel, extrem de prețuit de spectatorii noștri. *Urme pe zăpadă* și *Iancu la Hălmașiu*, în montarea „coupé” *Focuri nestinse*, ne-au prilejuit un moment teatral foarte izbutit. Acum sperăm să lansăm noua piesă pe care Everac a scris-o aici, în urma documentării la Uzina de vagoane.

— Să revenim la problemele scenei, la lipsa de strălucire a montărilor la care v-ați referit. Nu-i sesizați cauzele?

— Poate. O anumită rutină în mijloacele actoricești, o învechire a uneltelor; colectivul nostru e statormic, fluctuația e aproape inexistentă. La Arad actorii găsesc un public receptiv, o viață și o lume cu un nivel cultural ridicat, un climat artistic pe măsură...

— Și atunci? Doriți primirea colectivului?

— Nu. Doresc ca actorii noștri, rămînînd în colectiv, să fie conștienți că trebuie să

se înnoiască necontenit, să-și păstreze și să-și valorifice superior calitățile, dar să nu uite că succesul de ieri nu-l asigură implicit pe cel de azi. Cu atât mai puțin pe cel de mâine.

— *Calitatea dv. de regizor nu intră niciodată ca un criteriu subiectiv, în promovarea altor regizori-colegi pe scena pe care o conduceți?*

— Cred că teama de succesul altora sau invidia e primul simptom de ratare! Sint bucuos când pot aduce regizori valoroși în teatrul care mi-a fost temporar încredințat să-l conduc. Din păcate, destul de puțini răspund solicitărilor noastre. L-am invitat aici pe Horea Popescu. A fost însă solicitat să pună în scenă și la Belgrad. Era firesc să nu ne prefere, l-am propus lui Ivan Helmer să pună în scenă *Fizicienii*. Ne-a răspuns că piesa e depășită și nu are deci rost s-o monteze. Am inclus în repertoriu *Timon din Atena* pentru Alexa Visarion, regizor care a lucrat aici în bune condiții *Unchiul Vanea*. Acum beneficiem de prezența tânărului regizor Gheorghe Milețeanu, în a cărui probitate profesională și cultură teatrală credem. El a montat în această stagiune *Act venețian* și *George Dandin* și sperăm în fructuoasa continuare a colaborării noastre.

— *În funcție de ce criterii programatice concrete ați compus repertoriul stagiunii viitoare?*

— Am efectuat un test printre spectatori, o anchetă-sondaj a preferințelor. Au răspuns un număr de 1513. În unanimitate, publicul a cerut Caragiale. Deci: *O noapte furtunoasă!* S-a manifestat de asemenea un interes deosebit pentru literatura interbelică; literatură pe care repertoriul nostru a cultivat-o, de altfel, frecvent. Propunem acum o piesă cu o arie de circulație mai restrânsă, *Plicul* de Liviu Rebreanu. Paul Everac, cum spuneam, autor favorit al scenei noastre, ne-a predat o piesă inedită ca scriitură, o comedie tonică, inspirată din realitățile orașului nostru; titlul provizoriu: *Viața, ca un vagon*. Tineretul cere piese romantice. L-am ales pe romanticul Hugo cu o lucrare ne jucată pe scenele noastre — *Marion Delorme*. Spectatorii au întâmpinat acum cîteva ani, cu mult interes, piesa lui Osborne *Privește înapoi cu minie*: revenim la dramaturgia occidentală, oferind de data aceasta acelorași spectatori *Don Juan* de Max Frisch.

Însfîrșit, ne construim tradiția de a oferi periodic scena unui debut regizoral. Anul trecut, Mușata Mucenic a montat *Joc de pisici*;

în acest an va veni un fost elev al meu de la Școala populară de artă, studentul regizor Mircea Moldovan. Apoi, un regizor oaspete, din Belgrad, Alexander Oganovic, va monta *Dundo Maroje* de Marin Drzic.

Ca o notă personală mai fermă a teatrului nostru, se înscrie o folosire mai fecundă a studioului. E un loc de școală atât pentru colectiv, cât și pentru public. Ne propunem să găzduim pe această mică, dar bună scenă, un festival de teatru scurt, de piese într-un act, și, sub forma concursului, să instituim o emulație competitivă în care să antrenăm și scriitorii. De altfel, la festivalul nostru tradițional „Primăvara arădeană“, organizat sub auspiciile A.T.M.-ului, vom face o demonstrație de teatru scurt.

— *Ce proiecte personale are regizorul Dan Alecsandrescu?*

— A avut loc premiera unui spectacol pe care-l gîndesc de doi ani, *Antigona* de Sofocle. Este un text care acoperă total crezul meu despre teatru, crez pe care socot că l-am nutrit cu consecvență: valorificarea cuvîntului, a mesajului umanist. *Antigona* este și prima întîlnire a mea, ca și a colectivului, cu teatrul antic. Aș avea extrem de multe de spus despre acest spectacol. Mă rezum să afirm că marea temă a reprezentației este împăcarea legilor socialului cu legile firii. Aș dori ca spectatorii să fie conștienți de actualitatea reflecțiilor pe care le incită textul pe marginea unor legi perene ale existenței umane.

— *O întrebare obligatorie în-
tro discuție cu un director de
teatru: Publicul!*

— A avea public înseamnă să existe în mijlocul lui, să-i studiezi reacțiile, să-l cunoști, să-l stimulezi. Teatrul este o artă a clipei și a întîlnirii. Dacă întîlnirea nu se produce între cît mai mulți factori, nu-și mai are rostul. Mă interesează gradul de percepere al publicului nostru, gustul pe care trebuie să i-l formăm, avînd grijă să nu sîrîm trepte în evoluția lui. La Arad s-a urmărit cu consecvență creșterea și formarea unui public muncitoresc cu caracter intelectual elevat. Muncitorii de la Uzina de vagoane, de pildă, la o consfătuire despre repertoriu, ne-au cerut să montăm *Stilpii societății* de Ibsen, *Moartea lui Danton* de Büchner și s-au arătat nemulțumiți de caracterul facil al unei comedii muzicale înscrise în repertoriu. Repet că noua piesă a lui Everac este rodul unei întîlniri avute în decembrie cu muncitorii aceleiași uzine, care au solicitat prezența unui scriitor capabil să se inspire din realitatea vieții lor cotidiene.

În concluzie, un public bun, fidel, o trupă constantă, un repertoriu echilibrat, titluri atracțioase. Nu rămîne teatrului din Arad decît să facă saltul calitativ: să realizeze acele spectacole mari, de strălucire și profunzime a gîndului, pe care le așteaptă colectivul și mișcarea teatrală din partea sa.